

ATEISTA MŮŽE BÝT DUCHOVNÍM KANADSKÉ PROTESTANTSKE CÍRKVE

Sjednocená církev Kanady (United Church of Canada, UCC) se pět let zabývala otázkou, zda mezi jejími duchovními může být někdo, kdo prohlašuje, že nevěří v Boha. V roce 2013 pastorka torontského sboru *West Hill Unated Church* Gretta Vosperová svým farníkům sdělila, že je ateistka. Potvrdila tím to, co už vyplývalo z jejích publikací, zvláště úspěšné knihy „S Bohem nebo bez Boha“ vydané v roce 2008 s podtitulem „Proč to, jak zijeme, je důležitější, než v co věříme“.

Veřejnou se její kauza stala v roce 2015, kdy publikovala text, v němž výslovně odmítá „existenci nadpřirozené bytosti, jejíž úmysly se mohou předvídat a poté, když jsou nemilosrdně vyloženy, musejí být realizovány v rámci lidské komunity ve jménu této bytosti.“ O rok později ji regionální vedení v Torontu (Torontská konference) shledalo jako „nevyhovující“ pro duchovenskou službu, neboť již není v „podstatné shodě“ s učením církve, když odmítla potvrdit svůj dřívější slib, který skládala při ordinaci v roce 1993.

Vosperová vynaložila 200 tisíc kanadských dolarů na to, aby svůj spor se zaměstnavatelem vyhrála. Část této částky se vybrala od věřících (resp. členů) církve. V listopadu minulého roku se měl konat celocírkevní sněm, jenž měl případ pastorky rozhodnout. Ještě před ním však došlo k dohodě, jejíž obsah není veřejný. Na základě ní G. Vosperová zůstává ve svém torontském kostele. „Byla jsem velmi překvapena, vše nasvědčovalo tomu, že skončím mimo církev,“ prohlásila po obdržení této zprávy. Vedení církve podle ní už nestálo o další medializaci této kauzy a vidělo, že se nemíní vzdát.

Nyní šedesátiletá Vosperová se po celou dobu hájila tím, že k jejímu odvolání není důvod. V pastorači podle ní nejde o uchování neudržitelných archaických představ, ale o vytváření komunity, v nichž je „opravdu každý“ vítán. „Vše, co učím, je v souladu s teologickým vzděláním, kterého se mi dostalo. Učili nás, že Bible je lidským konstruktem a že mnoho moudrosti je v řadě dalších textů, starodávných i současných.“ Je přesvědčena, že podobné názory zastává velké množství dalších duchovních UCC, jen je nevyjadřují veřejně.

Hlavní představitel UCC (moderátor) Dr. Richard Bott cestu ke konečnému rozhodnutí chápe jako „tanec mezi dvěma klíčovými hodnotami“ této denominace: vírou v Boha a závazkem, že budou otevřenou a inkluzivní církví, v níž jsou respektovány různé názory.

UCC je největší protestantskou církví v zemi. Při sčítání lidu v roce 2011 se k ní přihlásily asi dva milióny stoupenců. Skládá se asi z 2 800 sborů.

SVĚDEK JEHOVŮV V RUSKU ODSOUZEN NA ŠEST LET DO VĚZENÍ

První z trestně stíhaných svědků Jehovových v Rusku byl odsouzen, a to k šesti letům ve vězení. Je jím dánský občan Dennis Ole Christensen (46 let), jenž má ruskou manželku a byl ve vedení místního sboru svědků Jehovových v městě Orel (Orloj).

Vše začalo přijetím dvou federálních zákonů, které rozšiřují možnosti boje proti extremismu a terorismu roku 2016.¹ Ještě roku 2016 vztáhl místní soud v městě Orel tento nový zákon na organizaci svědků Jehovových, prohlásil ji za extremistickou a Dennise Christensena vzal do vazby. Nejvyšší soud toto rozhodnutí místního soudu roku 2017 schválil, potvrdil, že svědkové Jehovovi jsou extremistická organizace, a nařídil její rozpuštění. Povzbudil tím úřady k jednání. A ty skutečně od ledna roku 2018 jednájí. Nejde jen o trestně stíhané, kterých je několik desítek, snad až stovka, ale také o razie, výslechy, zabavování materiálů a hojně uplatňovanou vyšetřovací vazbu.

Podle médií, která o situaci svědků informují, je jim dáváno za vinu členství v extremistické organizaci (a jejich vedoucím to, že jsou vůdcové takové organizace), distribuce extremistické literatury nebo rozněcování nenávisti. Za těmito obviněními je jejich náboženská příslušnost, misie prostřednictvím časopisů a jiných tiskovin a kritika církví a jiných náboženství. V pozadí je patrně především to, že svědkové jsou mezi lidmi spíše nepopulární: běžní lidé nemají rádi jejich misii, duchovním vadí černobílá a ostrá kritika jejich církví, bývalí

Gretta Vosperová.

členové si trpce stěžují na zásadu „stranění se“, která jim zabraňuje v jakémkoli styku se stávajícími členy, byť by to byli rodinní příslušníci, jiní jim vyčítají nevládnost (ve slovníku svědků „neutralitu“), s níž odmítají vzdávat úctu státním symbolům a účastnit se politického života.

Počet svědků Jehovových v Rusku se odhaduje asi na 170 tisíc, počet sborů asi na 400. V interních statistikách není Rusko uvedeno.

Poznámka

1 Více: JANDOUREK, Jan, „Rusko utahuje šrouby náboženské svobody“, *Dingir* 20 (2), 2017, str. 48–50.

LETOŠNÍ ZPRÁVA O STAVU PERZEKUCE KŘESŤANŮ: NEJVÍCE SI POHORŠILY RUSKO A ČÍNA

V letošní zprávě „World Watch List“ (WWL), vydané mezinárodní organizací Open Doors opět nalezneme seznam padesáti zemí, v níž křesťané podle dat, s nimiž autoři zprávy pracují, čelí větší míře perzekuce, ať už ze strany státních orgánů nebo různých organizací, militantních skupin nebo i místních komunit a rodin.

Od roku 2002 první místo zaujímá Severní Korea, a je tomu tak i v letošním roce. Země je ve zprávě charakterizována jako stát, v němž jsou jako modly uctívány jeho představitelé. Křesťanství je pak podle zprávy chápáno jako nepřátelský element, který má být co nejvíce eliminován. Navzdory posunům ve vztazích mezi oběma částmi korejského poloostrova (psali jsme zde) a historickému setkání Kim Čong Uma a Donalda Trumpa obdržela tato komunistická země 94 „trestných bodů“ ze sta.

Ty organizace uděluje podle vlastní metodologie, přičemž data získává od místních komunit, zahraničních misio-nářů, spolupracovníků organizace a veřejných zdrojů. Je však zřejmé, že nelze ze všech států světa, zvláště pokud tam vládné autoritářský režim, získat stejně hodnotné údaje. A tak zpráva má větší hodnotu spíše ve srovnávaných jednotlivých ročníků než v tom, že by exaktně porovnála země od č. 1 po č. 50. Avšak i tato metodologie se postupně vyvíjí –

právě s ohledem na snahu, aby výsledky měly co největší vypovídací hodnotu.

I další země ze seznamu WWL si více či méně své místo ponechaly. Po KLDR následuje Afganistán, Somálsko, Libye a Pákistán, tedy skoro stejná pětice, jako vloni. Jen Libye postoupila ze sedmého místa na čtvrté, vloni bylo vyhrazené pro Súdán (letos šestý). „Skokanem roku“ je letos Čína. Za rok se posunula ze 43. na 27. místo, a to kvůli nové legislativě, která více omezuje náboženskou svobodu.

Další významnou změnou je umístění Ruské federace, která v minulých letech na seznamu vůbec nefigurovala. Nyní se Rusko umístilo na 41. místě. Jako hlavní důvod je uveden „islámský útlak“. Open Doors uvádí příklady násilí na křesťanech ze strany muslimských radikálů na Kavkaze (konkrétně v Dagestánu a Čečensku). Svě znepokojení ovšem vyjadřuje i s ohledem na situaci „netradičních“ křesťanských skupin, jejichž misijní působení omezuje ruská legislativa. ■

*Původně pro Náboženský infoservis
Zdeněk Vojtíšek a Miloš Mrázek.*

VLADIMIR ILJIČ LENIN JAKO OPIUM LIDSTVA?

Kult ostatků neodmyslitelně patří k pravoslavné spiritualitě, a tak je očekávatelné, že je velice intenzivně prožíván na Rusi. Nyní se ale ozval ze strany tradice, odkud by mohl znít poněkud překvapivě – tradice marxismu-leninismu.

(Ne)svaté ostatky

Fotku Leninovy mrtvoly, uložené v moskevském Mauzoleu, si vybaví téměř každý, a ta je pravděpodobně stále i poněkud atypickou, leč přitažlivou turistickou atrakcí. O podobě Leninova pohřbu se spekulovalo už v terminální fázi jeho nemoci. Mezi zastánce bombastických představ patřil Josif Stalin, střízlivěji se k problému stavěli např. Trocký či Bucharin, ale též sama Naděžda Krupská.

Stalin měl v duchu experimentů komunistického spisovatele a lékaře Alexandra Bogdanova (roz. Malinovského) usilovat o důkladné zachování Leninova těla i z důvodů

téměř okultních a některé teorie dnes znějí skoro neuvěřitelně. Bogdanov prováděl na své klinice experimenty s krevními transfúzemi. Věřil, že pomocí nich dokáže zpomalovat příznaky stárnutí, ba dokonce dosáhnout věčného mládí. Mezi jeho nejslavnější pacienty tehdy patřila i Leninova mladší sestra Marie, kterou Lenin v korespondenci oslovoval něžně „Máňuško“ (Манюша).

Péči o Leninovo tělo byl po jeho smrti pověřen patolog Aleksej Abrikosov (též dohlížel na pitvu M. V. Frunzeho, V. M. Bechtěreva ad.), který vyjmul vnitřnosti a korpus nabalzamoval. V té době se měl A. Bogdanov postarat o odkrvení a prověřit stav krve, případně možnosti jejího dalšího využití.

Tělo bylo posléze uloženo do provozní dřevěné hrobky a zbudování výstavního mauzolea bylo svěřeno architektu Alekseji Ščusěvovi, který se proslavil řadou staveb v tzv. novoruském stylu, zahrnujícím prvky byzantské architektury, ale i např. staroegyptské monumentality (mezi jeho další slavné budovy patří mj. Marfo-marijský klášter v Moskvě, stalinsko-klasicistní Hotel Moskva či nechvalně proslulá Lubjanka). Stavba Leninova mauzolea byla dokončena r. 1930.

Vrát' se do hrobu!

Způsob vystavení mrtvého Lenina budil kontroverze od samého počátku. Jak již bylo zmíněno, striktně jej odmítala i Naděžda Krupská. Mauzoleum se sice brzy stalo mezinárodním ikonickým symbolem sovětského komunismu, potažmo ruského kultu osobnosti, sami Moskvané se k němu ovšem stavěli různě. Několikrát bylo terčem vandalismu a ještě za sovětské éry proběhly dokonce i pokusy o žhářský či pumový útok. Diskuse o vystavování Leninovy mumie se pochopitelně rozběhly v nové intenzitě po pádu východního bloku. Podle různých

průzkumů by značný počet Rusů byl pro Leninovo řádné pohřbení a zrušení této morbidní památky na sovětskou éru, případně alespoň vystavení pouhé Leninovy pryžové či voskové make-ty. V 90. letech tuto alternativu odmítl

první prezident moderního Ruska, Boris Jelcin, a ani současný lídr Ruské federace z této linie zatím nevybočuje.

Nyní vypukla veřejná debata o možném pohřbu V. I. Lenina nanovo, tentokrát i s nečekanou komickou zápletkou, kvůli které brzy probublala i do světových médií. Zástupce zákonodárnyho sboru Leningradské oblasti Vladimir Stanislavovič Petrov adresoval vládě podnět, aby bylo Leninovo tělo u příležitosti 100. výročí jeho úmrtí (tedy roku 2024) pochováno v rodinné hrobce v Petrohradě (v polovině listopadu o tom informoval zpravodajský server gazeta.ru). „K pozitivním důsledkům takového kroku bychom mohli přičíst i významnou úsporu na drahých procedurách, které je třeba provádět k udržení těla Vladimíra Lenina v jeho současném stavu,“ vyjádřil se Petrov pro ruský server Russia Today.

Za komunistickou ortodoxii!

Do této diskuse razantně vstoupili ruští komunisté, a to tentokrát religionisticky velmi zajímavým způsobem. Lídr Komunistické strany Ruské federace (KPRF) Gennadij Zjuganov ve vysílání rozhlasové stanice Govorit Moskva označil Petrova za naprostého morálního mrzáka a odmítl zvažovaný pohřb V. I. Lenina s tím, že byl Lenin pohřben zcela v souladu s národními i pravoslavnými (sic) tradicemi. První tajemník petrohradské sekce radikálnější strany Komunistická strana Komunisté Ruska (KPKR) Sergej A. Malinkovič zaujal ještě nečekanější postoj, když se pro zpravodajskou agenturu Novosti (ria.ru) vyjádřil, že podal podnět, aby Petrovova iniciativa byla prošetřena na základě podezření z urážky náboženského cítění, případně z podněcování k nenávisti a snižování lidské důstojnosti.

Ruští komunisté tím novým způsobem vstupují do religionistických diskusí nejen o vztahu náboženství a politiky (viz *Dingir* 4/2003), ale též o konceptu implicitního náboženství (srov. *Dingir* 1/1210 a 3/2010), v souvislosti s nímž se o (kvazi)religiozitě komunistických režimů hovoří již dlouhou dobu. Nová výzkumná otázka by tak mohla znít, zda se z implicitního náboženství ruského komunismu nestává již náboženství poněkud explicitní. ■

J. Sušer,

psáno pro *Náboženský infoservis* (info.dingir.cz), publikováno 12. 12. 2018.

Mauzoleum na Rudém náměstí v Moskvě.